

Černobylio baimė, pigios energijos nauda ar kai kas daugiau?

Dvidešimties metų visuomenės nuomonės apie Ignalinos AE sociologiniai tyrimai Lietuvoje¹

VLADAS GAIDYS

Socialinių tyrimų institutas, Saltoniškių g. 58, LT-08105 Vilnius
El. paštas: vladas@vilmorus.lt

LEONARDAS RINKEVIČIUS

Kauno technologijos universitetas, K. Donelaičio g. 20, LT-44239 Kaunas
El. paštas: leonardas.rinkevicius@ktu.lt

Straipsnyje apžvelgiama – bene pirmą kartą Lietuvos viešosios nuomonės apklausų istorijoje – pastarųjų dvidešimties metų retrospektyva tiriant visuomenės nuomonę dėl Ignalinos atominės elektrinės (IAE). Šis socialiniu, ekologiniu ir ekonominiu požiūriu kontroversiškas atvejis yra sulaukęs daugybės studijų ir interpretacijų, tačiau tarp bandymų pažvelgti į Lietuvos visuomenės nuostatas jos tautinio ir demokratiško pabudimo laikotarpiu bei palyginti jų kaitą su vėlesniais laikotarpiais – bene pirmasis toks Lietuvos sociologų darbas. Tarp veiksnių ir motyvų, sąlygojančių visuomenės „branduolinių nuostatų“ formavimąsi bei raišką, be abejo, paminėtina baimė ir neapibrėžtumas, visų pirma siejamas su Černobylio AE katastrofa. Tačiau kitas svarbus veiksnys, struktūruojantis Lietuvos visuomenės nuostatas 1988–1989 m., – ganėtinai subalansuotas, moderniajam visuomenės būviui būdingas kaštų–naudos pasvėrimas, išlaikant IAE funkcionavimą kuo ilgiau ir investuojant į jos saugų funkcionavimą „pakankamai“ lėšų ir mokslinės-technologinės išminties. Šis kaštų–naudos pasvėrimas atsispindi ir pačioje pirmojoje, 1989 m. atliktoje, apklausoje. Jis atsispindi su Lietuvos stojimu į Europos Sąjungą (ES) susijusiose sociologinėse studijose, projekto RINOVA (kurį atliko šio straipsnio autoriai, o finansavo Valstybinis mokslo ir studijų fondas) 2008 m. vasarą atliktoje sociologinėje apklausoje ir Lietuvos visuomenės referendumo dėl IAE darbo pratęsimo rezultatuose 2008 m. spalį. Taigi šiame straipsnyje nagrinėjami minėtų sociologinių tyrimų rezultatai, aptariami Lietuvos visuomenės nuostatų dėl IAE raiškos bruožai, galimos priežastys, motyvai. Išvadose, gal kiek preliminariniai, formuluojamas teiginys, jog „dvigubos rizikos“ visuomenės būvis, apie kurį rašyta dar prieš dešimtmetį (Rinkevičius 1998, 2000), yra makrosociologinis kontekstas, formuojantis Lietuvos visuomenės nuostatas ir dėl Ignalinos AE.

Raktažodžiai: Ignalinos AE, sociologiniai tyrimai, Lietuvos visuomenės nuomonė, dvigubos rizikos visuomenė, Europos integracija

¹ Šis straipsnis parengtas kaip dalis mokslinio tyrimo projekto „RINOVA: Rizikos suvokimas, viešoji komunikacija ir inovatyvus valdymas žinių visuomenėje“, vykdomo pagal 2007 m. paraišką Nr. C-07043 Valstybiniam mokslo ir studijų fondui ir jos pagrindu 2007 m. liepos 13 d. sudarytą sutartį Nr. C-10/2007 bei sutartį C-10/2008. Jis taip pat susijęs au anksčiau vykdytais ES Bendrosios 6-os Struktūrinės programos projekto PAGANINI (Participatory Governance and Institutional Innovation) tyrimais.

ĮVADAS

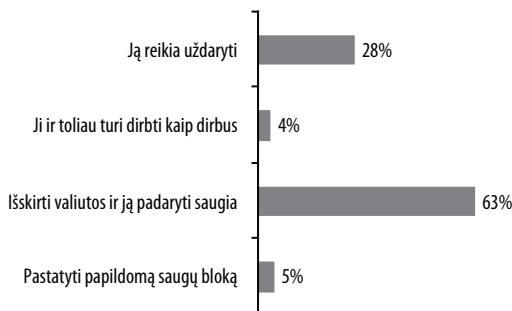
Esminis perėjimo į rizikos visuomenę požymis – gėrybių, gerovės (angl. *goods*) pa(si)daliimo, paskirstymo visuomenėje problemą keičia blogybių (angl. *bads*) pas(is)kirstymo problema. Pasak Becko (1992), skurdas yra hierarchiškas, o gerovė – demokratiška. Rizikos visuomenėje esantys *visuotiniai* pavojai (pvz., branduolinės katastrofos grėsmė), su kuriais susijęs kiekvienas asmuo, iš esmės skiriasi nuo tų *asmeninių* pavojų, kuriuos istoriškai patyrė pavieniai žmonės ar grupės.

Weberio racionalizacijos koncepcija jau nebeapėria pastarojo laikmečio modernybės realių, kuomet augant techninių variantų įvairovei, auga ir jų nesuskaičiuojamų galimų pasekmių įvairovė. Anot Becko, tai reiškia, kad griūva rizikos skaičiavimas, iki šiol vyravęs moksle ir teisinėse institucijose, nors jau ir anksčiau buvo pripažįstama, jog toks racionalumas ribotas (jį paprastai apibūdina “bounded rationality” sąvoka).

Išvystytos pramonės šalys, pavyzdžiui, Vokietija, visuotinės gerovės ir legitimaus gėrybių paskirstymo etapą praėjo maždaug XX a. 8-ame dešimtmetyje (Beck 1992). Nors dar negalima teigti apie šio etapo pabaigą, tačiau pirmaujančiose Vakarų valstybėse legitimaus gėrybių paskirstymo klausimas tapo gerokai mažiau socialiai reikšmingu, palyginti su „blogybių“ (anot Becko, „bads“, pvz., ekologinių grėsmių) socialiniu reikšmingumu. Tuo tarpu daugeliui besivystančių šalių, taip pat Rytų Europos šalims, visuomeniškai sukurtų gėrybių legitimaus paskirstymo problema išlieka labai aktuali, ne mažiau aktuali už ekologinės rizikos problemas.

VISUOMENĖS NUOMONĖS DĖL IGNALINOS AE TYRIMŲ PRADŽIA LIETUVOJE: 1989 METAI

Klausimas apie Ignalinos AE buvo pateiktas vienoje pirmųjų reprezentatyvių visuomenės nuomonės apklausų, vykdytų dar 1989 m. rudenį. Tuo metu Lietuvoje aktyviai veikė žaliųjų partija (toje pat apklausoje 7% respondentų nurodė, kad rinkimuose į Aukščiausiąją Tarybą balsuotų už šią partiją), kuri aktyviai pasisakė prieš gamtą teršiančias įmones, taip pat prieš IAE. Kita vertus, Nepriklausomybės išvakarėse jau buvo nuomonių, kad IAE užtikrintų Lietuvos energetinę nepriklausomybę, duotų naudą nepriklausomai Lietuvai. Šiuo metu, beveik po 20 metų, ir klausimo formuluotė, ir alternatyvos skamba kiek neįprastai, tačiau jos atspindi to laikotarpio nuotaikas ir kontekstą².

1 pav. Tarkime, kad Ignalinos atominė elektrinė pereina Lietuvos priklausomybėn. Turint galvoje, kad ji duotų pelną, kaip Jūs manote... (1989 m. rugsėjis–spalis)

² 1989 rugsėjo 30 – spalio 5 d., N = 1459, apklausą atliko Viešosios nuomonės tyrimo centras prie Filosofijos, sociologijos ir teisės instituto (toliau – VNTC).

Kaip matyti, dauguma vienaip ar kitaip buvo už IAE išsaugojimą, mažiau nei trečdalis – už uždarymą. Labiau IAE rėmė nelietuviai: pastatyti dar vieną saugų bloką siūlė 11% nelietuvių ir tik 3% lietuvių.

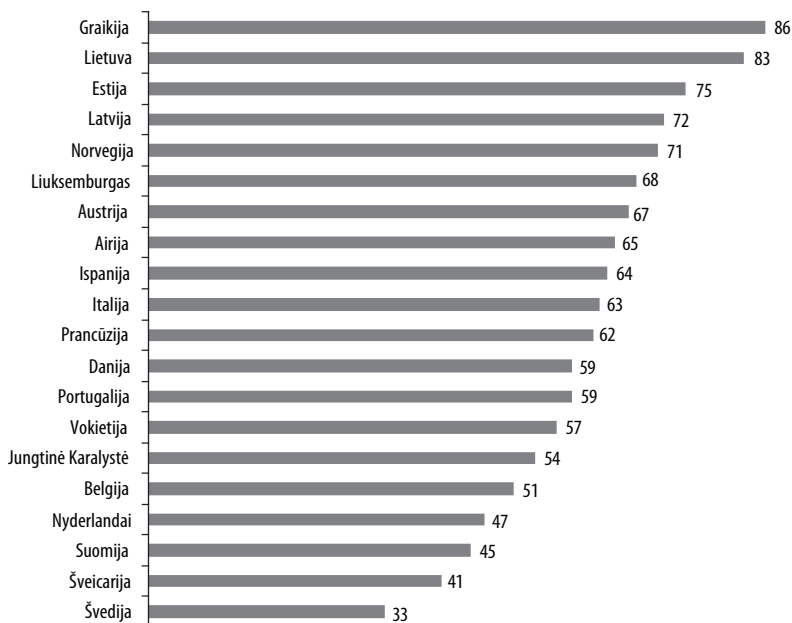
Taip pat matyti, kad dauguma norėjo saugios elektrinės („Skirti valiutos ir ją padaryti saugia“ – 63%).

Kitas klausimas apie IAE buvo pateiktas jau Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, 1992 m. sausyje. Tai buvo klausimas apie miesto, tiksliau – gyvenvietės, pavadinimo keitimą (tuo metu, nuo pat IAE statybų pradžios, gyvenvietė vadinosi Sniečkus): „Kaip Jūs pavadintumėte Sniečkaus gyvenvietę, jei būtų keičiamas jos vardas?“ Atsakymai buvo šie:

Vilkaragis (toje vietoje buvusio kaimo pavadinimas) – 22%; Miškėnai (miestas tarp miškų) – 11%; Sėliai (buvęs sėlių kraštas) – 8%; Sedulina (šalia Sniečkaus buvęs dvaras) – 6%; Visaginas (buvusio kaimo prie Visagino ežero pavadinimas) – 5%; Pasmalvės (geležinkelio stotis netoli gyvenvietės) – 3%; kita – 7%; Sniečkaus vardo keisti nereikėtų – 38%.

Būtent tokie pavadinimo variantai buvo aptariamai Lietuvos spaudoje. Kaip matyti, buvo priimtas ne pats populiariausias pavadinimas – Visaginas (5%). Tuo laikotarpiu apie elektrinės uždarymą, iš esmės, jau nebekalbėta. Visagino pavadinimas jau šiuolaikinį skambesį įgijo tik 1990–2000 m., daugiausia dėl populiarėjančio tarptautinio muzikos festivalio *Visagino Country* pavadinimo (2007 m. šio straipsnio autoriams duotame interviu *Lietuvos Country* lyderis Virgis Stakėnas prisipažino, kad tai buvusi jo idėja), o festivalio pavadinimą, kaip ir miesto pavadinimą, lėmė skambus greta esančio Visagino ežero pavadinimas.

1992 m. birželį buvo klausama apie požiūrį į atominę energetiką (Europos integracijos tyrimas³, tarptautinė tyrėjų asociacija INRA).

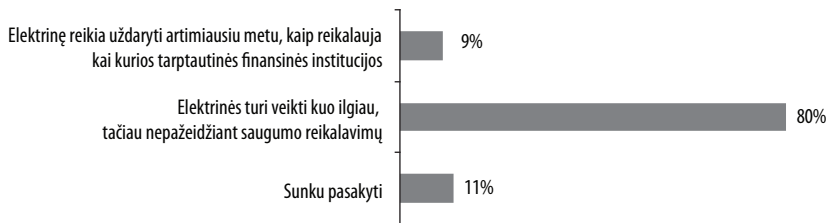
2 pav. Galvodami apie savo šalį, ar Jūs labai susirūpinęs, šiek tiek susirūpinęs, labai susirūpinęs, visai nesusirūpinęs dėl rizikos, kuri kyla naudojant branduolinę energiją?, nurodžiusiųjų, kad „labai susirūpinęs“, %

³ Tyrimą Lietuvoje atliko VNTC.

Lietuva pateko į grupę šalių, kuriose susirūpinimas atominės energetikos rizika yra didžiausias. Tuo metu gyventojų nuotaiкас buvo galima apibūdinti formule „atominė elektrinė ekonomiškai yra reikalinga, nors / bet ji kelia grėsmę Lietuvos gyventojams“.

IGNALINOS AE IR LIETUVOS STOJIMAS Į EUROPOS SĄJUNGĄ

Vėliau pasigirdo griežtesni Europos Sąjungos raginimai uždaryti IAE. Lietuvos Vyriausybė 1998 m. užsakė apklausą, tiksliai vieną klausimą „omnibuso“ formate, kuriuo siekta sužinoti gyventojų nuomonę šiuo klausimu.

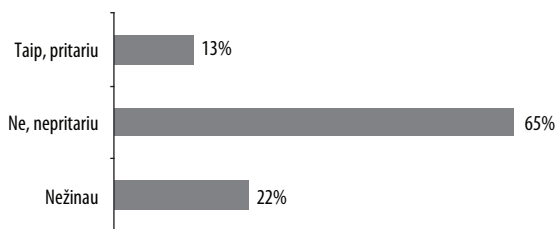

3 pav. Kokia Jūsų nuomonė dėl Ignalinos atominės elektrinės ateities⁴

Kaip matyti, absoliuti dauguma (80%) Lietuvos gyventojų buvo prieš elektrinės uždarymą. Prieš uždarymą pasisakė visos gyventojų grupės, visų partijų rėmėjai.

Tuo laikotarpiu gana sparčiai pradėjo mažėti narystės Europos Sąjungoje šalininkų⁵. Galima formuluoti prielaidą, kad viena to mažėjimo priežasčių buvo raginimas uždaryti IAE, nors buvo ir kitos priežastys: raginimas panaikinti mirties bausmę (to paties tyrimo duomenimis, tam nepritarė 78% gyventojų), nevykęs „Telekomo“ privatizavimo procesas (gana agresyvus naujųjų šeiminių elgesys keliant kainas sumažino ne tik Vakarų verslo, bet ir Europos Sąjungos, kitų Vakarų organizacijų prestižą).

1999 m. klausimas apie IAE uždarymą buvo pakartotas kiek neutralėse forma (nebebuvo prierašo „nepažeidžiant saugumo“ reikalavimų)⁶.

4 pav. Ar Jūs pritariate, ar nepritariate tarptautinių institucijų siūlymui anksčiau negu numatyta uždaryti Ignalinos atominę elektrinę?

Manytume, kad nepritariančiųjų uždaryti elektrinę sumažėjo ne dėl pokyčių visuomenės nuomonėje, o dėl pakitusių atsakymų formuluočių (1998 m. prierašas dėl elektrinės saugumo galėjo pritraukti daugiau respondentų).

⁴ Tyrimą atliko Visuomenės nuomonės tyrimų centras „Vilmorus“, 1998 m. lapkričio 6–9 d., N = 1002.

⁵ Gaidys, V. 2007. „Lietuva Europos Sąjungoje: viešosios nuomonės tyrimų 1997–2007 metų duomenys“, *Politologija* 4: 168.

⁶ Tyrimą atliko „Vilmorus“, 1999 m. kovo 10–14 d., N = 1012.

Skirtingos klausimo bei atsakymų formuluotės suformuoja skirtingas interpretavimo erdves. Pavyzdžiui, Briuselyje esanti „Central European Opinion Research Group“ 2001 m. neužsakė klausimo apie IAE uždarymą, tačiau užsakė klausimus, atsakymai į kuriuos lengvai galėjo būti interpretuojami kaip priešiškus branduolinei energetikai⁷. Štai tokių klausimų pavyzdžiai:

„Jeigu Jūsų kaimynystėje (10–20 km nuo Jūsų namų) būtų planuojama statyti atominę elektrinę, ar Jūs...“

- pritartumėte šiam projektui – 14%
- nepritartumėte šiam projektui – 76%
- sunku pasakyti – 10%

Žinoma, kad absoliuti dauguma žmonių nenorėtų gyventi ne tik šalia IAE, bet ir šalia šiluminės elektrinės ar kitų technologinių objektų.

„Jūsų manymu, kaip turėtų būti daugiausia gaminama ar gaunama elektros energija Lietuvoje?“

- atominėje elektrinėje – 22%
- mazuto / anglies / vandens elektrinėje – 16%
- naujais ekologiškais metodais (vėjo, saulės energija ir pan.) – 47%
- elektros energija turi būti importuojama – 2%
- sunku pasakyti – 13%

Žinoma, dauguma norėtų ekologiškų, o ne gamtą teršiančių metodų. Tačiau čia reikėtų kalbėti ir apie savikainą, realias ekologiškų energetikos objektų statybos galimybes ir t. t. Beje, atominę energetiką dažniau paminėjo turintieji aukštąjį išsilavinimą (32%).

„Jūsų manymu, ar atominės elektrinės radioaktyviosios atliekos gali būti saugiau saugomos, nesukeldamos žalos aplinkai ir žmonių sveikatai?“

- taip – 30%
- ne – 47%
- sunku pasakyti – 23%

„Jūsų manymu, kiek tikėtina, kad Visagino atominė elektrinė gali patirti rimtą avariją?“

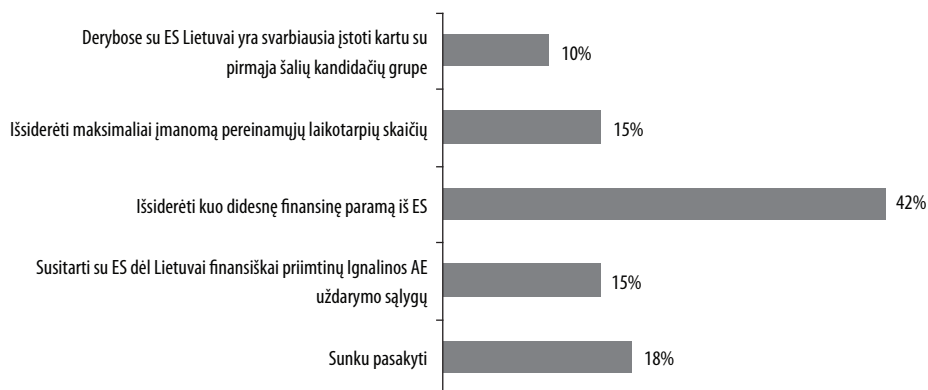
- labai tikėtina – 8%
- tikėtina – 56%
- netikėtina – 17%
- visiškai netikėtina – 2%
- sunku pasakyti – 17%

Taigi atsakymai į klausimus rodo didelį nerimą dėl branduolinės energetikos, tačiau čia nėra svarbiausio klausimo – uždaryti ar ne IAE, o visuose per 19 metų atliktuose tyrimuose vyrauja atsakymas „ne“.

Artėjant euroreferendumui, vykstant deryboms vis daugiau klausimų buvo užduodama apie IAE uždarymo sąlygas⁸.

⁷ Tyrimą atliko „Vilmorus“, 2001 m. birželio 7–11 d., N = 1056.

⁸ „Vilmorus“, 2002 m. sausio 17–20 d., N = 1009.

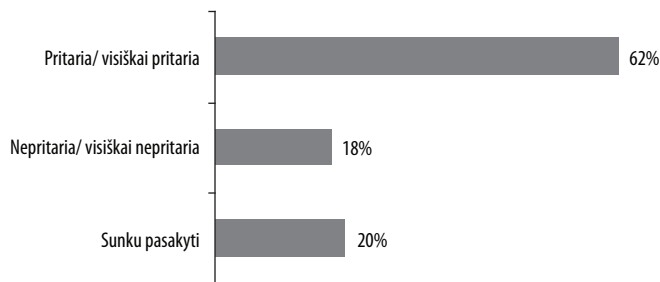

5 pav. Koks derybų rezultatas Jums būtų svarbiausias?

Šiame atsakymų spektre atominės elektrinės tematika nebuvo tarp svarbiausių (15%).

Dažnai IAE problema net nepatekdavo į problemų, kurios iškils Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, sąrašą (pvz., 2002 m. gegužę atliktame tyrime nurodyta 12 narystės trūkumų, tačiau tame sąrašė IAE uždarymo klausimas neįtrauktas⁹). Euroreferendumo išvakarėse, 2003 m. vasarį ir kovą, Europos Komisijos delegacijos užsakymu buvo atliktos telefoninės gyventojų apklausos. Jų metu apklausta net po 10 000 respondentų¹⁰. Abejojantiems dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje buvo užduodamas atviras klausimas apie tų abejonių priežastis. Vasarį atliktoje apklausoje pirmąją vietą užėmė žemės ūkio problemos (33%), o IAE problema – šešiolikąją vietą (1,6%). Kovo mėnesio apklausoje žemės ūkis užėmė pirmąją vietą (26%), o IAE – vėl šešiolikąją vietą (2,2%).

Taigi IAE problemos buvo neaktualizuotos, noras išlaikyti elektrinę – pasyvus. Kita vertus, vėlgi yra įrodymų, kad žmonės nenusivylė branduoline energetika. Štai vienas 2002 m. rinkiminės kampanijos šūkių¹¹.

6 pav. Ar Jūs pritariate, ar nepritariate, kad Lietuva turi išlikti branduolinę energiją eksploatuojančia valstybe?

Taigi dauguma pritarė branduolinei energetikai, bet šis pritarimas, kaip ir 2008 m. referendume dėl IAE, buvo gana apatiškas (16-a problema Lietuvos narystės Europos Sąjungoje sąrašė).

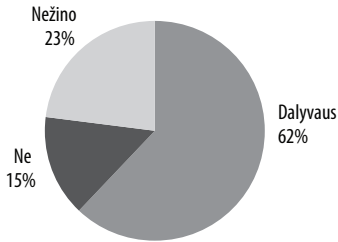
⁹ „Vilmorus“, 2002 m. gegužės 2–12 d., N = 2523.

¹⁰ „Vilmorus“ telefoninė apklausa, 2003 m. vasario 3–24 d., N = 10000 ir 2003 m. kovo 13–31 d. apklausa, N = 10000.

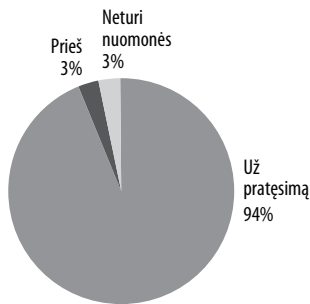
¹¹ „Vilmorus“, 2002 m. liepos 11–14 d., N = 1045.

REFERENDUMAS DĖL GALIMO IAE DARBO PRATĖSIMO

Priartėjus IAE uždarymo laikui suaktyvėjo diskusijos apie tai. 2008 m. rugpjūtį vėl buvo pateikti klausimai apie IAE uždarymą¹².

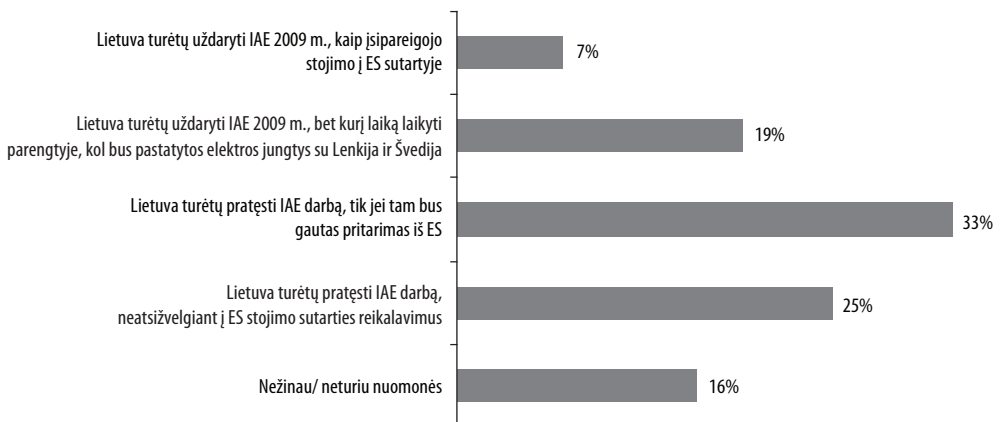

7 pav. Ar dalyvausite referendume dėl Ignalinos atominės elektrinės darbo pratęsimo?

8 pav. Jei dalyvausite referendume dėl IAE darbo pratęsimo, kaip balsuosite?

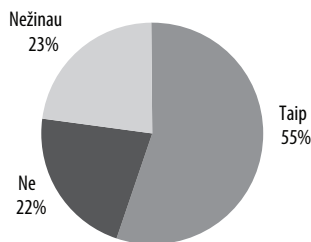
Beveik visi iš dalyvausiančių referendume buvo nusiteikę balsuoti prieš uždarymą. Panašus rezultatas buvo gautas ir referendume. Tačiau, kaip ir anksčiau, ši nuostata nebuvo kategoriška ir bekompromisinė. Toje anketoje buvo pateiktas labiau išplėtotas klausimas.

9 pav. Stojimo į ES sutartis nurodo, jog Lietuva turi uždaryti Ignalinos atominę elektrinę (IAE) 2009 m. Kokia Jūsų nuomonė dėl IAE darbo pratęsimo po šio termino?

¹² „Vilmorus“, 2008 m. rugpjūčio 21 – rugsėjo 2 d., N = 1002.

Kaip matyti, tik 25% gyventojų yra kategoriškai nusiteikę uždaryti IAE, neatsižvelgiant į stojimo į ES sutarties reikalavimus. 2007–2008 m. pradėta kalbėti apie naujos atominės elektrinės statybą¹³.

10 pav. Ar Lietuvoje turi būti statoma nauja atominė elektrinė?

Daugiau nei pusė (55%) gyventojų yra už naujos elektrinės statybą. Tačiau ši nuomonė vėlgi nėra kategoriška. Pakeitus žodžius „atominė elektrinė“ į mažiau patrauklų „branduolinis reaktorius“ statybos šalininkų sumažėja iki 44%, o priešininkų padaugėja iki 30%¹⁴. Šis kalbinis aspektas kol kas menkai nagrinėtas sociologinių apklausų metodologų, tačiau etimologija klausimyno formuluotėje, galimas dalykas, yra nepaprastai svarbus aspektas, lemiantis respondentų branduolines nuostatas nusakančius atsakymus.

IŠVADOS

Straipsnyje apžvelgiama – bene pirmą kartą Lietuvos viešosios nuomonės apklausų istorijoje – pastarųjų dvidešimties metų retrospektyva tiriant visuomenės nuomonę dėl Ignalinos atominės jėgainės.

Šis socialiniu, ekologiniu ir ekonominiu požiūriu kontroversiškas atvejis yra sulaukęs daugybės studijų ir interpretacijų, tačiau tarp bandymų pažvelgti į Lietuvos visuomenės nuostatas jos tautinio ir demokratiško pabudimo laikotarpiu bei palyginti jų kaitą su vėlesniais laikotarpiais – bene pirmasis toks Lietuvos sociologų darbas.

Tarp veiksnių ir motyvų, sąlygojančių visuomenės „branduolinių nuostatų“ formavimąsi bei raišką, be abejo, paminėtina baimė ir neapibrėžtumas, visų pirma siejamas su Černobylio AE katastrofa. Tačiau pastarasis veiksnys, kurį ES projekte PAGANINI ir VMSF projekto RINOVA metodologiniame pagrindime įvardijome kaip kultūrinę traumą, kurią Černobylio išdavoje patyrė įvairių šalių, taip pat ir Lietuvos visuomenė, vis tik menkai atsispindi kaip visuomenės nuostatas ir preferencijas struktūruojantis veiksnys.

Kitas svarbus veiksnys, struktūruojantis Lietuvos visuomenės nuostatas nuo 1988–1989 m., – ganėtinai subalansuotas, moderniajam visuomenės būviui būdingas kaštų–naudos pasvėrimas, galimai išlaikant IAE funkcionavimą kuo ilgiau ir investuojant į jos saugų funkcionavimą „pakankamai“ lėšų ir mokslinės-technologinės išminties.

Šis kaštų–naudos svėrimas atsispindi ir pirmojoje, dar 1989 m. atliktoje, apklausoje. Taip pat jis atsispindi su Lietuvos stojimu į ES susijusiose sociologinėse studijose, projekto

¹³ „Vilmorus“, 2008 m. sausio 10–13 d., N = 1005.

¹⁴ Projekto RINOVA (Rizikos suvokimas, viešoji komunikacija ir inovatyvus valdymas), finansuojamo VMSF, apklausą atliko „Vilmorus“, 2008 m. liepos 12–15 d., N = 1014.

RINOVA (kurį atliko šio straipsnio autoriai, o finansavo Valstybinis mokslo ir studijų fondas) 2008 m. vasarą atliktoje sociologinėje apklausoje ir Lietuvos visuomenės referendumo dėl IAE darbo pratęsimo, įvykusio 2008 m. spalį, rezultatuose. Taigi šiame straipsnyje nagrinėjami minėtų sociologinių tyrimų rezultatai, aptariami Lietuvos visuomenės nuostatų dėl IAE raiškos bruožai, galimos priežastys, motyvai. Galima teigti, jog „dvigubos rizikos“ visuomenės būvis, apie kurį rašyta (Rinkevičius 1998, 2000) dar prieš dešimtmetį, yra esminis makrosociologinis kontekstas, formuojantis Lietuvos visuomenės nuostatas, taip pat ir dėl Ignalinos AE.

Gauta 2008 12 01
Priimta 2008 12 08

Literatūra

1. Beck, U. 1992. *Risk Society. Towards a New Modernity*. London: Sage Publications.
2. Beck, U.; Giddens, A.; Lash, S. 1994. *Reflexive Modernization. Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*. Cambridge: Polity Press.
3. Gaidys, V. 2007. „Lietuva Europos Sąjungoje: viešosios nuomonės tyrimų 1997–2007 metų duomenys“, *Politologija* 4.
4. Lash, S.; Szerszynski, B.; Wynne, B. (eds.). 1996. *Risk, Environment and Modernity: Towards a New Ecology*. London: Sage Publications.
5. Rinkevičius, L. 2000. “Ideology of ecological modernization in ‘Double-Risk’ societies. A case study of Lithuanian environmental policy”, in *Environment and Global Modernity*, eds. G. Spaargaren, A. P. J. Mol, F. Buttel. London: Sage Publications.
6. Rinkevičius, L. 2000. “Public risk perceptions in a ‘Double-Risk’ society: the case of the Ignalina nuclear power plant in Lithuania”, *Innovation: the European Journal of Social Sciences* 13(3): 279–289.
7. Rinkevičius, L. 1998. *Ekologinė modernizacija: požūriai, lūkesčiai, veiksmai*. Daktaro disertacija. Kauno technologijos universitetas.

VLADAS GAIDYS, LEONARDAS RINKEVIČIUS

The scares of Chernobyl, the favouring of cheap energy or something more? Twenty years of sociological public opinion polls in Lithuania on the Ignalina Nuclear Power Plant

Summary

This work, perhaps for the first time in the public opinion polls in Lithuania on nuclear power since the early days of singing revolution in 1989, explores a multitude of factors shaping pro- and anti-nuclear attitudes of the Lithuanian population. Among such factors, one would naturally expect scares of the Chernobyl disaster to be among the major drivers in shaping the public opinion concerning Ignalina. The paper reveals, however, that sociological polls carried out as early as 1989 point to the strong preferences of society towards improved safety of Ignalina and its functioning at a maximum design capacity. Such or similar sociological survey results are also reflected in the studies carried out in the 1990s, not least at the pre-accession of Lithuania to join the European

Union. Similar support to Ignalina continues in the studies like the RINOVA project, carried out by the KTU and the STI (and other partners) in the public opinion survey in the summer of 2008, and finally – in the results of the referendum in Lithuania concerning the closure vs continuation of the Ignalina NPP. Such results are interpreted by the authors not merely by the rational choice or cost–benefit type of analysis that shapes the public attitudes and aspirations. By contrast, the analysis and interpretation are based on the diagnosis of the transitional societies like Lithuanian as occurring in the conditions of what might be termed the “double-risk” society. The latter implies that, by contrast to “risk society theory”, the societal dilemmas are based on a complex blending of what might be termed the societal distribution of “goods” and “bads” as used by Ulrich Beck in his original book.

Key words: Ignalina Nuclear Power Plant, sociological studies, opinion of Lithuanian society, double-risk society, European integration